

Телефонът като основно средство на журналиста. Примери от историята на печата

Тодор Панайотов

От края на 19. век телефонът е основно средство за комуникация. Откритието на Александър Бел преобразява живота на хората и работната среда в редица професии. Журналистите са сред първите професионалисти, които въвеждат телефона като основен инструмент в своята дейност. Телефонът променя редакционната дейност и изостря конкуренцията, както между самите печатни издания, така и между тях и телеграфните агенции.

До появата на телефона световните агенции като Хавас, Ройтер, Волф и Асошиейтед прес (АП) използват за разпространяване на своите съобщения кораби, пощенски гълъби и телеграфни линии. След откритието на Бел отделните издания и агенции вече могат да предават новините много по – бързо.

В началото на 20. век телефонът става основно средство за комуникация и в българските печатни медии. За неговата роля в редакционната дейност свидетелстват двама от водещите български журналисти от първата половина на миналия век. Това са Стефан Танев и Петър Тасев. Танев е несменяем главен редактор на «Утро» - първия утринен и с най – висок тираж вестник в България. Тасев е последният главен редактор на «Мир», който е най- дълго излизал и най – значим вестник в Третото българско царство.

В началото на 20. век Танев започва журналистическата си дейност в информационния вестник «Дневник». В своите спомени той описва един от каналите за осигуряване на новини от чужбина: «Най – бързите новини до читателя достигаха не чрез БТА, а по друг източник, по друг път. На тях дължи в голяма степен успеха си «Дневник». Предаваше ги по телефона кореспондентът на вестника от Русе Ал. Стоев...Стоев изпращаше всеки ден към обяд на пристанището някое момче да му вземе румънските утринни вестници, излезли същата сутрин в Букурещ, които пристигаха с параходчето от Рамадан. Преглеждаше ги в канцеларията , превеждаше набързо и накъсо някои телеграми, частни техни телеграми и в 12 ч. ги предаваше по телефона в нашата редакция... защото трябваше да се бърза да се качи вестникът навреме на машината, за да не го изпреварят другите вестници. Излизаха като «специални телеграми на «Дневник» или като «специална служба».

Четири десетилетия по – късно телефонът не само продължава да бъде основно средство за предаване на новини, но вече е и основно средство за налагане на контрол и осъществяване на цензура от страна на управляващите среди. В разгара на Втората световна война именно съобщение предадено по телефона довежда до един от най – големите скандали в историята на българския печат. Ето част от едно писмено обяснение на Петър Тасев до директора на «Издателство вестник «Мир» АД: «Съобщението в понеделнишкия брой на «Мир», че в Германия е спокойно, бе донесено в редакцията от капитан Нерезов – брат на берлинския ни кореспондент Владимир Нерезов. Било му предадено заедно с други съобщения по телефона от Берлин. Едни от тия съобщения цензурата пусна, други – не. Съобщенията, вместо на шпалта, бяха прочетени от помощника ми на цензурата по телефона. Понеже дойдоха късно. Трябваше да се бърза. Впрочем, при такива случаи редакцията редовно си служи по телефона. Този път обаче от цензурата заявиха, че съобщението било напечатано по един начин, а прочетено при друга редакция. Първите протести, че е поместено въпросното съобщение, дойде от цензурата на другия ден.

Посетих веднага началника на цензурата. Сетне бях при директора на печата, комуто връчих писмено обяснение. Но понеже разбрах, че недоволството иде от германската легация, посетих и съветника д-р Берге. Между това председателят на Дружеството на столичните журналисти се среща на два пъти с директора на печата, от който разбрал, че въпросът е отнесен до министър-председателя. Очакван бил, обаче, министър Габровски да се завърне от провинцията, за да вземе решение, да се накаже вестник “Мир”. През това време на три пъти се обади от Берлин Нерезов, който заявява, че е изпратил съобщението със знанието на берлинската пропаганда. Последната от своя страна на запитването на германската легация в София, изпратила писмено обяснение. Дали това писмо е вече получено или не е – не знам. Узнавам обаче, че раздражението е още силно и цензурата беснее и заплашва. Недоволни са от “Мир”, както узнавам и министрите. Никога “Мир” не бил намерил случай да похвали тяхната политика. Редакцията от своя страна направи всички усилия да попритъпи тия чувства на правителството, на цензурата и на германците... Докато властта се дразни от вестника, трябва да отбележа, че престижът му и тиражът му расте.”

И днес телефонът продължава да бъде основно средство за комуникация. Чрез тях представителите на четвъртата власт вече предават новините в мига в който събитията се случват. Вероятно не е далеч времето когато телефонът ще се превърне в подвижен офис на журналистите.